

Rauman kaupungin rakennusvalvonta
kirjaamo@rauma.fi
timo.heinila@rauma.fi

Viite Lausuntopyyntö 14.2.2025

Aihe Rauma, poikkeamislupahakemus Rauman maauimalan hyppytornin purkamiselle

Rauman kaupungin rakennusvalvonta on pyytänyt Satakunnan Museolta lausuntoa koskien Rauman maauimalan hyppytornin purkamista. Poikkeamislupaa haetaan, koska hakemuksen mukaan maauimala on tällä hetkellä käyttökiellossa hyppytornin huonon kunnon takia. Maauimalan hyppytornista on tehty kuntotutkimus 22.11.2024 (A-insinöörit Oy).

Maauimalalle on tehty perusteellinen korjaus vuosina 2017–2019. Peruskorjauksessa allasta on täytetty ja se on vedeneristetty, sekä betonirakenteille tehtiin korjaustoimenpiteitä. Myös hyppytornin betonirakenteiden vaurioita korjattiin, kuten suurimmat pilarien ja tasanteiden teräskorroosiovauriot. Altaassa on käytetty merivettä ennen peruskorjausta.

Rauman maauimala on yksi maamme yhdeksästä säilyneestä 1940–50-luvuilla rakennetusta ratamaauimalasta. Maauimala toteutettiin arkkitehti Ilmari Niemeläisen suunnitelmien pohjalta ja rakennus vihittiin käyttöön 1955. Perusratkaisultaan Rauman maauimala on läheistä sukua uimahyppääjänäkin kunnostautuneen Niemeläisen aikaisemmin suunnittelelmalle, olympianäyttämönäkin toimineelle Ahveniston maauimalalle.

Rauman maauimala on arvotettu maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi (Satakunnan rakennusperintö 2005) ja osoitettu kohdemerkinnällä Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2. Maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä ja kohteita koskee Satakunnan vaihemaakuntakaavassa suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä [...]. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen*

kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Parhaillaan on käynnissä Satakunnan maakuntakaava 2050 laatiminen ja kaavan luonnosvaihe on ollut nähtävillä ja lausuttavana. Uutta maakuntakaavaa varten laadittiin Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi-Seppä/Ramboll 2023). Päivitysinventoinnissa Rauman maauimala liittyi osaksi maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä *Otanlahti*. Alueen kuvauksessa mainitaan: *Otanlahden rannalla on arkkitehti Ilmari Niemeläisen suunnittelema maauimala vuodelta 1955. Uimalan rakentamispäätös oli tehty olympiavuonna 1952. Suunnittelija oli itse menestynyt uimahyppääjä ja oli aiemmin suunnitellut mm. Ahveniston olympiauimalan Hämeenlinnaan. Maauimalaan liittyy altaan lisäksi katsomo ja siirakenteinen hyppytorni sekä puinen huoltorakennus. Alueen arvioinnissa mainitaan: Varhainen urheilupuisto paviljonkeineen ja 1950-luvun hyvinvointi-Suomen rakennusperintöä edustavat maauimala ja lastenkoti merellisessä ympäristössä. Alue arvotettiin historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti merkittäväksi.*

Maauimala on inventoitu osana Fåfängan alueen kaavan lähtötiedoiksi toteutettua rakennusinventointia vuonna 2011 (arkkitehti Jyrki Yrjölä). Kohteen arvioinnissa maauimalan mainitaan olevan kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, maisemallisesti sekä säilyneisyyden kannalta arvokas:

Arkkitehti Ilmari Niemeläisen suunnittelema Rauman maauimala on maamme oloissa poikkeuksellinen rakennustyyppi: se kuuluu suhteellisen harvoin 1950-luvulla rakennettuihin ratamaauimaloihin. Rakennustaiteellisesti uimala hyppytorneineen edustaa havainnollisesti aikakauden korkeatasoista, modernismiin pohjautuvaa julkista urheilulaitosrakentamista. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisasunsa ilman ulkoasuun tehtyjä mainittavia muutoksia. Otanlahden rannan tuntumassa ja Suvitien kupeessa sijaitseva kohde on myös maisemallisesti merkittävä. Rakennus on liittynyt ja liittyy edelleen oleellisena osana kaupunkilaisten vapaa-ajanviettoon ja urheilutoimintaan.

Luokka A: Erityisen merkittävä rakennus, joka on oman aikansa rakennustavan todistusvoimainen edustaja ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä. Säilytettävä.

Alueella on voimassa Fåfängan asemakaava vuodelta 2023. Kaavassa maauimala kuuluu huvi- ja viihdepalvelujen korttelialueeseen, jolla ympäristö säilytetään (PV/s). Maauimalaa koskee kaavassa suojelumerkintä sr-12, johon liittyy kaavamääräys:

Suojeltava rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa. Rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot ja ominaispiirteet on säilytettävä. Rakennusta on hoidettava ja korjattava siten, että sen alkuperäiset rakenteet, rakennusosat, yksityiskohdat, materiaalit ja värit säilytetään.

Satakunnan Museon edustajat ovat osallistuneet 9.1.2025 hyppytornin tilannetta koskevaan katselmukseen yhdessä Rauman kaupungin edustajien sekä maaumalaa parhaillaan vuokraavien yrittäjien kanssa. Katselmuksen yhteydessä Satakunnan Museon edustajat toivat esille koko rakennustyyppin harvinaisuuden ja esittivät huomionsa siitä, että hyppytorni on arkkitehtonisesti keskeisin osa koko rakennusta ja sillä on huomattava maisemallinen sekä historiallinen merkitys Fåfången alueella. Näihin seikkoihin viitaten museon edustajat näkivät, että hyppytorni tulisi kunnostaa tai tarvittaessa uusia. Vaikka torni ei ole tällä hetkellä käytössä, se ei tarkoita, että sitä ei voisi tulevaisuudessa ottaa käyttöön.

Satakunnan Museon kannanotto

Rauman maaumala on maamme oloissa poikkeuksellinen rakennustyyppi: se kuuluu suhteellisen harvoin 1950-luvulla rakennettuihin ratamaaumaloihin. Rakennustaiteellisesti uimala hyppytorneineen edustaa havainnollisesti aikakauden korkeatasoista, modernismiin pohjautuvaa julkista urheilulaitosrakentamista. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisasunsa ilman ulkoasuun tehtyjä mainittavia muutoksia. Otanlahden rannan tuntumassa ja Suvitien kupeessa sijaitseva kohde on myös maisemallisesti merkittävä.

Satakunnan Museo on tutustunut maaumalasta toteutettuun kuntoraporttiin ja toteaa, että hyppytornin korjaustarve on kiistaton. Tämä on todettu myös jo katselmuksen yhteydessä.

Maaumalan veistoksellinen hyppytorni on keskeinen osa maaumalan arkkitehtuuria sekä historiallista todistusvoimaa. Sillä on myös hyvin keskeinen kaupunkikuvallinen merkitys. Satakunnan Museo näkee, että tilannetta on tarkasteltavalta myös itse maaumalarakennusta laajemmassa perspektiivissä ja on otettava huomioon ympäristön erityisarvot ja hyppytornin keskeinen merkitys osana tätä kokonaisuutta. Lisäksi on huomioitava ainoastaan kaksi vuotta vanha asemakaava sekä sen tavoitteet. Tilanne on verrattavissa kulttuurihistoriallisesti merkittävässä teollisuusympäristöissä vaalittaviin käytöstä poistuneisiin, mutta kaupunkikuvallisesti, historiallisesti ja paikallisidentiteetin kannalta merkittäviin tehtaiden piippuihin. Toisin kuin entiset tehdaspiiput, maaumalan hyppytorni on

korjaustoimenpiteiden jälkeen mahdollisuus ottaa tarvittaessa edelleen alkuperäiseen käyttöön. Tämä tosin edellyttää toimenpiteitä myös altaassa.

Katselmuksen yhteydessä Rauman kaupungin edustajat nostivat esille mahdollisena korjaustoimenpiteenä tornin mantteloinnin. Satakunnan Museo näkee tämän toimenpiteen mahdolliseksi, vaikka sen yhteydessä hieman menetetään tornin alkuperäisten rakenteiden mittakaavaa. Tornin purkamisella tulisi olemaan huomattava merkitys koko alueen maisemaan, kulttuuriympäristöön sekä kohteen historialliseen todistusvoimaan. Samalla menetettäisiin maakunnallisesti merkittävän maauimalarakennuksen rakennushistorialliset, historialliset sekä kaupunkikuvalliset arvot. Museo näkee myös hyvin epätodennäköisenä sen, että kaupunki toteuttaisi paikalle vastaavan tornin tulevaisuudessa.

Satakunnan Museo ymmärtää kaupungin ja maauimalan vuokralaisten huolen tornin kunnosta ja pitää hyvänä, että tornille on hiljattain toteutettu tarvittavia toimenpiteitä turvallisuuden takaamiseksi. Museo kuitenkin huomauttaa, että tilannetta olisi ollut syytä ryhtyä käsittelemään jo edellisen uintikauden päätyttyä. Nyt museo sai tietää tilanteesta vasta tammikuussa 2025, jolloin maauimalan avautumiseen enää vain rajallisesti aikaa.

Satakunnan Museo esittää kantanaan, että poikkeamista tornin purkamiselle ei tule myöntää, vaan tornille on laadittava tarvittava korjaussuunnitelma ja korjata siten, että se ei aiheuta ympäristössä vaaraa.

Museo lausuu erikseen korjaussuunnitelmista.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Korjausrakentamisen asiantuntija Kalle Virtanen

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Ulla Riipinen, Kirsti Virkki
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä